

Siriklockan

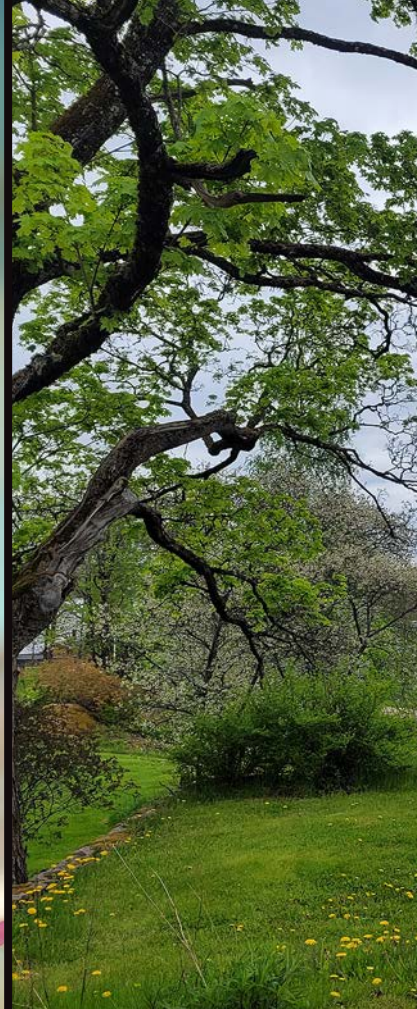
Fryksände pastorats kyrkoblاد

Svenska
kyrkan

PROST-
GÅRDEN
ett diakonalt center
SOMMAR-
BETRÄKTELSE

innehåll

SIRIKLOCKAN nr 2 2025 Kyrkoblاد för Svenska kyrkan i Fryksände, Lekvattnet, Vitsand och Östmark
Box 52, 685 22 Torsby • info@fryksandepastorat.se • www.fryksandepastorat.se • Ansvarig utgivare: Johan Bonander
Layout: Birgitta Åberg • Omslag: Johan Bonander • Motiv: Marius Blom och Oliver Sylvander
Tryck: Ramströms Tryckeri AB • Tryckt på klimatkompenserat papper • Upplaga: 4800

3 KYRKOHERDEN
har ordet	18 DET ÄR OKEJ ATT ÄNDRA SIG
konfirmation på äldre dar
4 KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE
har ordet	20 SOMMARENSGUDSTJÄNSTER
i Fryksände pastorat
5 KRÖNIKA
av Jers Kristin Lissel	22 DEMENSFEST
i Missionskyrkan
6 SOMMARBETRÄKTELSE
Johan Bonander	23 MINNESTRÄNING
AnnaGreta 100 år
8 PSYKISKT OCH FYSISKT VÅLD
i nära relationer	24 RECEPT
från köket
11 PÅSK MED REFLEXEN
påskharar och påskkärringar	26 ANSLAGSTAVLAN
smått & gott
12 PÅSKVANDRING
i Jesus fotspår	30 STUDIER
i kristen anda
14 PROSTGÅRDEN
ett diakonalt center	31 FAMILJESIDAN
Fryksände pastorat
16 KRISER
stora som små	32 FRYKSÄNDE PASTORAT
kontaktuppgifter

Tycka olika är ok!

I den snart stundande midsommardansen förekommer ofta sången om bönderna som sådde havre.

*Viljen I veta och viljen I förstå,
hur bönderna pläga så havre?*

Sångens inledande fråga, i vad mån vi vill veta, om vi vill förstå kan förstås appliceras på annat än att så havre. Jag tänker vi är nog många som idag såväl viljen veta, liksom förstå, vad det är som egentligen händer i världen. Sällan har så mycket ägt rum, parallellt, simultant, som det förefaller göra i vår tid. Det är lite, tycker jag nog, som att sitta med ett gigantiskt pussel framför sig där en hel del pusselbitar saknas. Vi kan ana mönster, möjliga partier i helheten men vi kan inte veta – hur tvärsäkra många än tycks verka vara. Det är faktiskt lite som i poeten John Godfrey Saxes dikt om de sex lärda männen från Hindustan som försökte beskriva en elefant. Uppgiften var till synes enkel: männen skulle beskriva elefanten utifrån egna erfarenheter. Det var bara det att männen i dikten var blinda och beroende på vilken del av elefanten som männen undersökte så levererade de alla olika utsagor av undersökningsobjektet ifråga. Elefanten beskrevs nu än som ett rep, än som ett spjut, än som ett träd. Någon kände bara på snabeln och beskrev elefanten som en orm. Den som stod bredvid öronen drog slutsatsen att elefanten borde vara en fläkt alltmedan den som kände på den stora kroppen slog fast att denne sannolikt stod vid en, visserligen kroppsvarm, men en vägg.

Maximen lyder sålunda att hur mycket än männen från Hindustan "viljen veta och viljen förstå" så gick de, som vi säger i Värmland, bet.

Och jag tänker vi är nu många som går bet i att förstå vad som händer och vad som sker i vår tid. Gamla ordningar och begrepp ramlar ihop lite som korthus utan att andra finns i stället. Ovisshet, vi lever kort sagt i en tid av ovisshet.

I en sådan här tid är det viktigt att kunna ta spjörn i gemensamma sanningar och värderingar, sådana som vi enats om är viktiga för oss. En sådan gemensam sanning är demokratin och det demokratiska samtalet.

Stina Oscarson, som tragiskt gick bort vid tiden då jag skriver dessa rader, sa häromåret i en intervju att det demokratiska samhället trots allt är det bästa samhällsskick vi skapat för att kunna samexistera, trots olika åsikter, utan att nu puckla på varandra. Stina arbetade aktivt för att olika röster skulle kunna höras. Ibland blev hon anklagad för att vara, ja vi vet hur det ofta låter nu för tiden, "extrem" när det enda hon eftersökte var att bredda samtalet med nyanser och att utöka sin och indirekt sina läsares för-förståelser. Stina valde bort den lockande tendensen att i tid och otid fördöma och stänga ute alla som inte tyckte på det vis hon själv var som mest bekväm med. Det är en hållning som kräver ett inre mentalt arbete.

Det är så lätt att dras med i en hållningslös anda vi idag så ofta får ta del av, inte minst i det offentliga samtalet, vilket kanske bäst kan illustreras med en annan midsommarsång. Den om prästen lilla kråka:

*Än slank hot hit och än slank hon dit,
och än slank hon ner i (åsikts-) diket.*

Jag tänker vi är många som kommer att sakna Stina. Hon var en viktig röst. Samtidigt sträcks mot oss från Stina en stafettpinne att värna det demokratiska samtalet; det demokratiska samhället med dess två grundpelare tryckfrihet och åsiktsfrihet.

Den demokratiska samhällsidén är en modern företeelse, historiskt sett, med rötter i den judisk-kristna idétraditionen. Om vi ska bevara detta samhällsskick, detta samtal, så krävs, i förlängningen, att var och en oss står upp för det av Voltaire inspirerade ordstavet:

*Jag delar inte din åsikt men jag är
beredd att dö för din rätt att uttrycka den.*

Det är en utmaning som heter duga. Den tarvar som sagt en hel del inre arbete och mycket mod. Men, vad är egentligen alternativet? Om vi verkligen vill att även våra barn och barnbarn ska få växa upp i en demokrati – vad är alternativet?

Johan Bonander, kyrkoherde

Fred

I år är det 80 år sen freden kom, den där majdagen 1945.

Man kan riktigt känna vilken lättnad det blev inte minst för våra kära grannländer. Den totala lyckan med konfettiregn över gatorna, leende ansikten, samma ansikten som under år varit fyllda med gråt och förtvivlan och bekymmersrynkorna som lagt djupa veck i pannan, var nu som bortblåsta. Och den tunga oron som legat som en blöt filt över axlarna var också borta och hade förbyts till ren lycka.

Idag 80 år senare tycks världen inte vara i en eufori av fredslycka, utan snarare tvärtom. Alla dessa gubbar!

Man önskar ju att alla barn skulle få möta en sommar av värme från kärlek och solen, inte från brinnande ruiner och att det som ven kring deras huvuden var glada svalor, inte kulor.

Nej, man borde ta dessa gubbar i öst och väst och låta dem göra en riktig slåtter, på varsin sida av en stor åkervall med varsin lie. Då finge de skörda och jobba på egen hand och det skulle inte fuskas heller, hackslåttan även den ska göras. Sen ska det hässjas och så småningom köras in och ingen hjälp skulle de få, inga maskiner, utan bara ren fysisk ansträngning. Då tänker jag att i slutet på skördetiden "skola de vara fromma som lamm". Orat et labora, bed och arbeta!

För att sitta i gyllene salar och rum utan hörn och se till sin egen vinning skull genom att sända söner, pappor och bröder till en osäker tillvaro, för att få sitt ego uppfyllt är

inte svårt. När man själv inte riskerar att få besked av sorglig karaktär. Nej, skärpning mänskligheten! Så firar vi freden i sommar istället!

Detta kommer det att göras i bl.a. Östmark den 12/7, en heldag där Östmark förflyttas 80 år tillbaka i tiden till just glädjen över andra världskrigets slut. Navet för dagen blir på hembygdsgården och den stora avslutningen sker med en konsert i Östmarks kyrka. Där "The Hebbe sisters & duo Sentire" underhåller med melodier tidstypiska för tiden runt andra världskrigets slut.

Som vanligt kommer våra kyrkogårdar att var välskötta även denna sommar av våra duktiga medarbetare och feriearbetande ungdomar. Ni gör ett fantastiskt jobb på våra fyra kyrkogårdar!

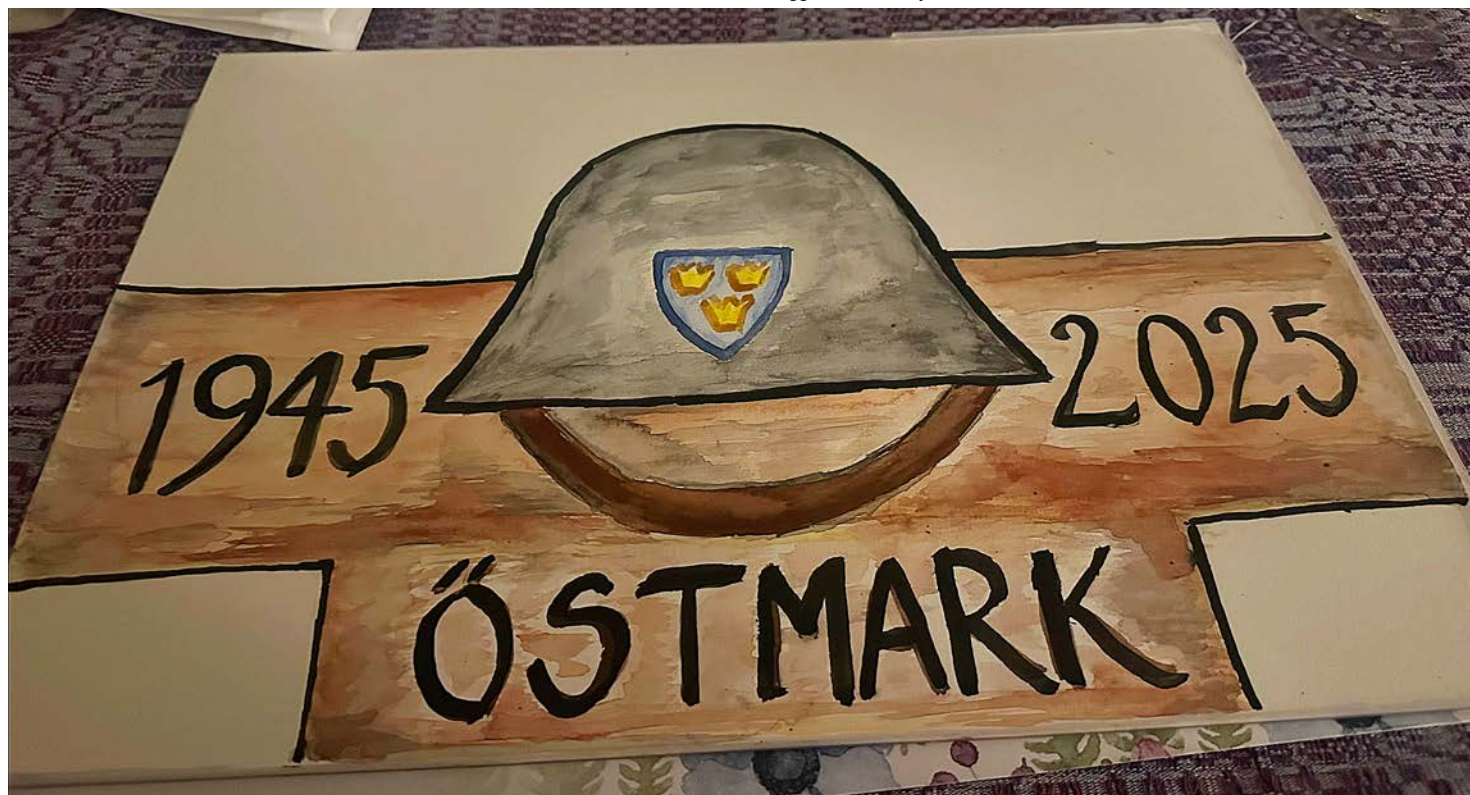
Det kommer även i år att bjudas på fina arrangemang i våra fyra kyrkor och jag uppmanar er alla att göra ett besök och få en stund av stillhet.

Jag önskar alla våra duktiga medarbetare i Fryksände pastorat samt ni som läser detta en synnerligen härlig sommar där vi kan njuta av sol och värme i allt det vackra vi har, precis framför näsan på oss.

Allt gott till er alla !

Roger Ericsson, kyrkorådets ordförande

Loggan för 80-års jubileet.

Jers Kristin Lissel
reporter och krönikör
på Siriklockan.

Varför har dagarna namn?

I mitt förra liv, innan jag flyttade till Torsby, jobbade jag som lärare i svenska för invandrare för vuxna i drygt fem år. Det var en givande tid där jag lärde mig mycket om både mig själv, det svenska språket och den svenska kulturen. Jag minns fortfarande många diskussioner jag hade med mina elever, en av dessa tänkte jag berätta om här.

Det var i min första klass som en av mina elever, en hjärnkirurg från Damaskus, frågade mig ”Kristin, varför har dagarna namn?”

Jag tänkte efter en stund och svarade sedan på denna något filosofiska fråga, enligt min bästa, pedagogiska förmåga att det var för att underlätta så att vi människor kunde synkronisera oss och på sätt veta vilken dag man skulle gå till jobbet, skolan och så vidare, när man skulle vara ledig och när man skulle stämma en träff eller ett möte med någon så att man försäkrade sig om att man dök upp till detta samtidigt.

”Nej, nej, nej,” utbrast eleven. ”Jag menar inte namn på dagarna, jag menar att dagarna har *namn*!”

Efter ytterligare en stunds tankeverksamhet från min sida, trillade polletten ner. Eleven frågade inte om måndag, tisdag och så vidare, utan om våra namnsdagar. Denna självklarhet i vår kalender som jag aldrig någonsin ens reflekterat över förut satte mig nu helt och fullt på pottkanten.

”Jag har ingen aning,” svarade jag. ”Men jag ska ta reda på det!” Och reda på det tog jag.

I kristendomens vagga, när vi fortfarande var katoliker började man fira diverse helgons dödsdagar. Dessa fördes sedan in i almanackan tillsammans med helgonets namn. Efter

reformationen skrotades sedan helgonafirandena i enighet med den lutherska läran, men almanacksdagarna kvarstod. Eftersom de absolut vanligaste personnamnen i Sverige även har sitt ursprung i helgonanamn, är det kanske inte så konstigt att man då istället började fira sina nära och käras namnsdagar. Det var på den tiden inte heller ovanligt att man inte visste vilken dag man var född på, men vad man hette, hade man som regel koll på. Detta utvecklades och almanackan fylldes ut alltmer med fler och fler namn. Vissa av dagarna kom sedan, även att förknippas med bondepraktiken och vi kan fortfarande höra klassiska ramsor som ”Om Anders braskar, julen slaskar.”

Idag är namnsdagsfirande tyvärr på utdöende, men när jag var barn sjöng min kära mormor alltid *Med en enkel tulipan* för mig. Min mormor sjöng sällan och ansåg sig – med rätta – inte heller särskilt bra på det, men denna dag klämde hon fram ett par toner i alla fall. Dessa minnen är djupt rotade i mig och har för evigt fått mig att förknippa månaden maj – när min enda namnsdag infaller – med tulpaner.

Sommars- betraktelse

Måste det vara så här?

Text: Johan Bonander Bild: Birgitta Aberg

Jag är i en fas i livet då barnen flyttar hemifrån. Det finns för och nackdelar med den här livsfasen. Visst saknar jag mycket men livet har nu sina faser och utmaningen vi har är sannolikt att försöka göra det bästa av de livsfaser som är för handen.

Så händer det, som den här helgen då jag skriver dessa rader, att även min hustru inte är hemma och jag har plötsligt hela huset för mig själv. Det har varit lite spännande. Inte minst att få ha teven för mig själv.

Den här helgen kom jag att se på en ny miniserie som heter *Adolescence*. Jag hade läst om den och väntat på rätt tillfälle att se den. Filmen börjar med ett våldsamt tillslag där polisens insatsstyrka rycker en trettonårig pojke ur sängen och vänder upp och ner på rörmokarfamiljen Millers liv. Pojken heter Jamie och är misstänkt för mord på en jämnårig flicka.

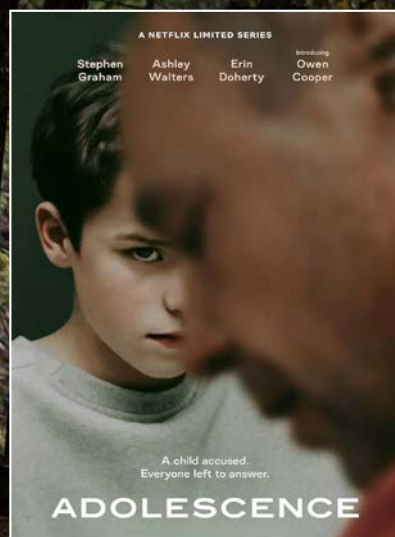
Den 13-åriga killen spelas av den femtonåriga debutanten Owen Cooper. I det tredje avsnittet, som består av enda

”Adolescence” avstår från att ge några svar. Den skildrar ett nu vilket förstärks av att varje avsnitt är filmat i en enda tagning. Det innebär att jag som tittare vet lika lite som de i filmen, vilket gör att allt känns extra närvarande, som att nästan vara där.

Det som griper mig kanske allra mest i filmen är pappans oreserverade kärlek till sin son, trots att han vet. Pappan har i ett tidigt skede fått se på den övervakningsfilm som fångar då dådet begås, då sonen kvällen innan kallblodigt mördar en jämnårig flicka. Pappan försvarar inte sonen, han tar avstånd från brottet, som är helt avskyvärt, men han tar inte avstånd från sin trettonårige son som människa. I den fjärde filmen skildras hur pappan, mamman och dottern försöker att leva ett så normalt liv de kan. Trots glåporden, hatet från närboende, trakasserier på skolan riktade mot systemen.

De här perspektivet kommer sällan fram i vår tids debatt om unga våldsutövare. Att det i regel finns en kämpande familj, en familj som är bestört då sonen kanske för en spottstyver övertalats alternativt hotats att ”jabba” (=skjuta) en för barnet okänd medmänniska.

Visst måste ett samhälle ha kännbara sanktioner då någon allvarligt bryter mot dess lagar, sannolikt även då någon är väldigt ung – det är inte det som är ärendet i denna text utan allt det lidande som finns förborgat kring handlingen. Inte bara hos offrets familj utan även hos de närstående till den unga som gått över gränsen till det otänkbara. Hur alla minnen från barndomen, alla band som finns mellan ett barn och en vårdnadshavare väcks till liv. Hur skulden ligger där under ytan – vad var det som gick fel? Och varför? Vad hade vi kunnat göra annorlunda?

lång dialog mellan Jamie och hans psykolog, står liksom tiden stilla. Kanske allra störst intryck gjorde dock den avslutande fjärde filmen i miniseringen. Den gestaltar familjen utanför häktet. Här finns nu en helt vanlig pappa, mamma och en syster. Hur kunde Jamie ha levt ett sådant dubbelliv inne på sitt rum med sin dator? Hur var det möjligt att han upplevde sig som så mobbad och utanför utan att de hade förstått någonting? Och hur kunde det gå så överstyrt att han mördade den som mobbat honom?

En viktig lärdom i filmen, som jag ser det, är vuxenvärldens okunnighet kring den digitaliserade ungdomskulturen. Exempelvis hur olika e-mojos och färger kan ha betydelser att ett till synes oskyldigt interagerande på ett forum, som till exempel som i filmen Instagram, kan dölja det allra gravaste i mobbingshänseende. Ungdomarna i filmen hänlog i mjugg, "gillade" mangrant. Det vara bara det att det som på ytan såg ut som ett vänligt "gillande", en tumme upp, betydde just att man just sanktionerade okvädningsorden i fråga, ställde sig bakom mobbningen som nyss uttryckts mot Jamie i de till synes oskyldiga e-mojarna med dess färgval. Alltmedan de vuxna fattade nada. Kanske är detta än så länge bara ett engelskt fenomen? Eller finns det redan hos oss? Vi vuxna vet så lite. Här har vi en gemensam skuld. Hur digitaliseringen, datorn, mobilen i handen öppnar upp för en värld som är allt annan än sann och enkel.

Ytterligare en dimension i filmen var att Jamie, som den 13-åring han är, kommit att identifiera sig som en så kallad "incel". Incel står för involuntary celibate, alltså att leva i ett ofrivilligt celibat. Personer i incel-rörelsen menar att de inte kan eller får ha sex trots att de vill. Att de är ratade. Ofta frodas i dessa grupper ett kvinnohat. En otroligt destruktiv rörelse kort sagt. Inte minst för en ung man. Även detta levde under ytan, utanför vuxenvärldens insyn.

Det här glappet mellan ungdomskultur och vuxenvärld, som inbegriper den pågående digitala revolution som vi är mitt inne i, är på många vis förödande för umgänget över generationsgränser. Det blir som där funnes osynliga murar, olika världar.

Vad kan vi göra nu då? Kanske det bästa vore om vi gemensamt odlade ambitionen att detoxa oss, avgifta oss informationssamhällets oavlätliga flöde? Att sommaren 2025 blev den sommar då vi plockade fram kortleken, brädspelet, alla olästa böcker och där vi bara sökte att vara med varandra? Vara mer ute i naturen? Sitta vid en eld eller vid en tjärn med ett metspö i handen? Gå upp tidigt för att sen vandra till

en avlägsen myr för att där se om vi får syn på en storspov eller rent av en den sällsynta myrspoven? Nja, svarar ungdomen i kör. Kanske också vi vuxna svarar med ett avmätt nja?

Jag minns en kall vinterdag för flera år sedan, en helt vanlig vardagskväll då alla barnen bodde hemma och de var i åldrarna då inte minst olika TV-spel var viktiga för dem. Så gick plötsligt strömmen. Och strömmen var borta hela kvällen. Plötsligt satt vi kvar vid middagsbordet och verkligen pratade och efter en stund väcktes idén att spela ett spel. Vi tände ljus och där satt vi i flera timmar. I ett ovanligt lugn.

Att hela tiden ha "hela världen" i sin mobiltelefon gör något med oss. Även med mig. De så kallade algoritmer som skapas ur våra digitala fotspår har ett enda syfte: Att hålla oss kvar i ett scrollande. Och vips så gick både en och två timmar. Tid som försvunnit där vi hade kunnat samtala med varandra. Tagit del av naturen tillsammans. Bara vara tillsammans.

Det finns ett uttryck att "man kan aldrig förändra någon annan, bara sig själv". Ett annat lyder: "Dina barn gör inte som du säger utan som du gör". Vi har med andra ord ett personligt ansvar – att söka vara ett föredöme inte bara för oss själva utan indirekt för de runt om oss.

Vår andliga potential i oss vi människor – den unika "själens ö" som Gud lagt i oss som en del i att vara människa – tarvar ett lugn. Att vi kopplar upp oss, men nu inte mot Internet utan mot vår Skapare. Vi är aldrig längre bort från en sådan uppkoppling än initiativet här och nu att knäppa våra händer och be: Gode Gud, vaka över mig, vägled mig och var mig när. En sådan bön – om vi menar allvar med den – har konsekvenser. Vem vet, kanske det genom den väcks en längtan i mig att just var mer ett med mig själv, naturen och mina nära och kära? Om det nu är något vi behöver i denna oroliga tid så är det nog just det. Och det initiativet kan bara starta inom var och en av oss. Vi kan aldrig förändra någon annan, bara oss själva. Ska vi be till Gud om den kraften, det initiativet? Här och nu? Du och jag?

**Tipsa polisen om
brott i nära relation**
Har du sett eller hört något som
skulle kunna hjälpa polisen att
upptäcka, förebygga eller utreda
våld i nära relation?

Psykiskt och fysiskt och våld i nära relationer

Text och bilder: Birgitta Åberg

Ett viktigt ämne som berör många människor och som behöver lyftas i vårt samhälle, därför bjöd Fryksände pastorat in till ett seminarium om psykiskt och fysiskt våld i nära relationer i samarbete med Suicid Zero, Torsby kommuns individ- och familjeomsorg, psykiatrin, vårdcentralen, Första linjen, polisen, räddningstjänsten och skolan. Under seminariet fick vi möta Camilla Eriksson, behandlingspedagog med egna erfarenheter av våld i en nära relation och Magnus Jarneman, polis i Värmland och projektledare för "Trygga hem utan våld".

Psykiskt och fysiskt våld

Både psykiskt och fysiskt våld så handlar om makt och kontroll. Psykiskt våld är den vanligaste formen av våld i nära relationer och kan ta sig olika former, till exempel påtvingad isolering från vänner eller familj, hotfullt beteende, manipulation, skrämsel och underminering av en persons självkänsla och identitet.

Fysiskt våld finns i många olika former där förövaren försöker orsaka smärta och fysisk skada. Målet är ofta inte bara att orsaka fysisk smärta, utan också att visa makt och kontroll t.ex. knuffa, slå eller strypa den våldsutsatta. Våld är inte en privatsak. Det är allvarliga brott som måste stoppas.

Seminariet började med att kyrkoherde Johan Bonander hälsade alla välkomna och lämnade därefter ordet till Camilla Eriksson, behandlingspedagog med egna erfarenheter av våld i en nära relation.

Camilla Eriksson, behandlingspedagog

Camilla som nu är 54 år började berätta om sina egna erfarenheter av att ha levt i en relation präglad av våld. Hon spelade handboll i 20 år på elitnivå, hade bra självförtroende och livet lekte. Vid 27 års ålder träffade hon charmige "Peter" som hon fick två barn med. Allt fungerade bra i förhållandet, men efter 7 år kom första smällen.

Allt eskalerade

Efter första smällen eskalerade allt. All fokus skulle vara på honom och hon hade till slut inga vänner kvar och kränkningar blev vardag. Camilla kände en stor skam att hon försatt sig i detta. Självkänslan var i botten, den inre stressen var enorm och hon var alltid orolig för vilket humör han var på. Normaliseringsprocessen kom krypande och alkoholen blev hennes medicin.

Vägen ur relationen

Camilla som jobbade inom skolvärlden fick efter 15 år fast anställning, vilket gjorde att hon kände styrka nog att bryta upp och flytta med barnen. Hon fick nästan inte med sig någonting i flytten. Hon blev misshandlad och slagen och "Peter" hotade att döda henne och hon gjorde en första anmälan, vilket ledde till att hon fick personskydd och ensam vårdnad om barnen.

Camilla trodde att hon skulle klara sig utan alkohol när hon äntligen flyttat, men hade fel. Hon var nere på botten och fick hjälp av en psykolog som fick henne att förstå att hon inte var psykiskt sjuk utan led av alkoholmissbruk och hade ett hemskt ex. Räddningen blev när hon började hjälpa till på en kvinnojour och hon utbildade sig till behandlingspedagog och sorgterapeut.

Barnen har idag brutit med sin pappa. Camilla är tacksam över att han aldrig slog barnen, däremot slog han henne och de två jämthundarna.

Idag brinner Camilla för att hjälpa andra i liknande situation och ger sig inte, hon vågar fråga, vågar pusha och slutligen uppmanar hon:

– Skippa skammen, våga berätta om vad som pågår och ta hjälp!

Magnus Jarneman, polis i Värmland

Därefter var det turen för Magnus Jarneman, polis i Värmland och projektledare för "Trygga hem utan våld" att komma till tals. Magnus ville belysa och öka kunskapen om våldsutövare samt berätta om aktuellt arbete på området.

Han började med att visa filmen "Våldsspiralen" som handlar om en pojke som lever i en familj där mamman får utstå våld från pappan. Ingen vågade fråga och sorgen blev till skam och om hur kärlek och omtanke kan få en att läka.

Trygga hem utan våld

Trygga hem utan våld har ett brottsförebyggande arbetssätt, där man eftersträvar en samsyn och ett samarbetete mellan polis, kommun, kriminalvård, sjukvård, länsstyrelsen och lokalsamhället. Mörkertalet är stort när det gäller psykiskt och fysiskt våld i nära relationer, Brottsförebyggande rådet (Brå) uppskattar det till 96 %. Var fjärde kvinna har någon gång utsatts för våld i sin relation.

Många känner sig otrygga utomhus men den farligaste platsen är faktiskt det egna hemmet och den största delen av alla relationsmord drabbar äldre kvinnor på landsbygden.

Forskning visar att det finns ett samband mellan otrygg uppväxt och kriminalitet och man vill skapa förutsättningar för att moibilisera och förhindra att partnervåld utförs och förhindra återfall samt bryta våldsspiralen hos förövarna.

Trygga hem utan våld har tre centrala delar i sitt arbete mot våld och det är:

- Direktkommunikation - våldet måste upphöra.
- Erbjudande om hjälp - den som vill ha hjälp ska få det.
- Sanktioner - snabba kännbara konsekvenser vid våld.

Åtgärdskomponenter

Försöka förändra våldsutövarens beteende och motivera till förändring där man också försvårar och förhindrar nya brott.

– Tipsa polisen om dina iakttagelser om du misstänker att någon utsatts för våld, säger Magnus innan själva seminariet tar slut och frågestunden börjar.

Stödgrupp för dig som lever i en destruktiv relation

Mörkertalet att leva i en nära relation i vilken finns inslag av psykisk och/eller fysisk misshandel är drygt 96 %.

Vi avser nu starta två stödgrupper där du kan dela dina tankar och erfarenheter av att leva i en sådan relation.

Den ena stödgruppen blir för utsatta kvinnor, den andra för utsatta män. I båda grupperna kommer det ingå samtalsledare med egen erfarenhet av att ha varit utsatt för psykisk och / eller fysisk misshandel i en nära relation. Vi startar upp då tillräckligt många har anmält sig.

Anmäl Dig genom att maila till kyrkoherde Johan Bonander på johan.bonander@svenskakyrkan.se. Skriv "Stödgrupp" på ämnesraden i maillet.

DANSBANDS- GUDSTJÄNST

med Fredrik "Frippe" Myrer

Drew Baldwin, Halle Halvarsson

Vitsands kyrka

Sönd. 20 juli kl. 15.00

Påsk med Reflexen

Under påsklovet var vi i Reflexen på Lövenstrand och Linden utklädda till påskharar och påskkärringar.

Det var lite olika respons när vi dök upp på avdelningarna. En del tittade storögt och undrade säkert vad som hände. Medan andra utropade; "Va fina ni är"!

Förutom "Liljan" som är en dagverksamhet var vi till fyra avdelningar på Lövenstrand och överallt bjöds det på godis. Det var uppskattat av barnen förstås.

På Linden kom vi mitt i maten så de flesta var samlade runt matborden på alla fem avdelningarna. Men vi tittade även in på rummen så alla som ville träffa oss skulle få ett besök. Så gjorde vi på Lövenstrand också.

Många "Glad Påsk" blev det och det var väldigt roligt för de äldre men också för barnen och för oss ledare för Reflexen.

Anna-Greta O Berggren

Över 120 miljoner människor är på flykt. Var med och rädda liv.

Swisha din gåva

Foto: Magnus Aronsson/Icon

svenskakyrkan.se/act

PÅSKVANDRING *i Jesus fotspår*

Text och foto: Jers Kristin Lissel

Det har varit ett år fyllt av läger och resor, bibelstudier, bilkörning och kyrkövernattningar för årets konfirmandgrupper, men nu börjar det dra ihop sig för dem, nu är det bara en månad kvar innan de går i mål i början och mitten av maj. Men först ska påsken, den viktigaste av högtiderna inom kristendomen, firas och det gör man i Fryksände med en så kallad påskvandring.

Uppdelat på påskveckans tisdags- och onsdagseftermiddag samlades samtliga konfirmandgrupper i församlingshemmet. Man började med att äta korv med bröd tillsammans i Sirisalen och medan de flesta fyllde sina magar, lät några modiga sig intervjuas för Siriklockans räkning.

Leah och Julia som går i en av tre konfirmandgrupper med folkraceinriktning berättar att de under konfirmandtiden fått fler vänner och fått en bättre gemenskap.

– Vi hörde att det var kul att gå folkrace från de äldre som konfirmerade sig året innan, säger Julia.

– Ja, och jag hade även ett bilintresse sedan innan, berättar Leah.

Att de blivit rekommenderade folkraceinriktningen av de som nu går i nian, kan även Nils, Olle och Hannes tillstyrka.

– Vi hörde att det skulle vara kul och det har varit precis lika roligt som de sa, samtidigt som man fått lära sig en massa nya saker, säger de.

Isabella, Lova och Alicia går även de i en av folkracegrupperna och de berättar glatt att konfirmationen gett dem minnen för livet.

Några som dock inte ville köra och hålla på med bilar var Melissa, Amelinn och Emelia. De valde istället inriktningen

”Bara vara” som är den traditionella konfirmationsinriktningen. I den gruppen är det 14 elever.

– Det har varit intressant att lära sig om kristendomen utöver allt annat roligt, säger de. Om man får chansen att konfirmera sig tycker jag absolut att man ska göra det!

Efter korv med bröd, där för övrigt Colin håller rekordet på 10 stycken ätna på en gång, samt rekordet på 17 uppätta mackor, delades grupperna upp där två gick med Leo Lind till Siris kapell, en grupp gick med Karin Jansson till musikrummet och en stannade kvar hos Johan Bonander strax invid Sirisalen.

Vid Siris kapell låg palmblad utspridda utanför ingången där Hans Öberg stod och väntade på ungdomarna. Han började berätta om palmbladens symbolik, varför påsk heter påsk och ledde dem sedan in i kapellet där en resa genom Jesus vändor fram till uppståndelsen väntade dem genom Hasses tränade berättarröst.

Hos Karin väntade påskpsalmer tillsammans med Berit Johansson, som spelade piano och hos Johan hade man bibelstudier och grupperna roterade så att alla fick prova på och uppleva samtliga stopp; en eftermiddag fullspäckad av påskens budskap varvat med skratt, gemenskap, mat och isglass.

PROSTGÅRDEN

– från tjänstebostad till ett levande diakonalt center

Text: Jers Kristin Lissel Foto: Birgitta Åberg och Leo Lind

Precis som det råder viss förvirring mellan var Torsby kyrka egentligen ligger, vilket vi skrev om i Siriklockan nr 4 2024, råder det även förvirring på mer lokal nivå gällande vad som är skillnaden mellan Prostgården och Prostgårdslagårn.

Den senare är för de flesta i Torsby en välkänd samlingslokal för allmän uthyrning, men om det finns en lagård till en prostgård, borde det väl rimligen finnas en faktisk prostgård också, eller? Faktum är att det gör det. På en liten kulle med panoramautsikt över Fryken ligger den två våningar höga byggnaden, som till skillnad från lagårn, fortfarande är i kyrkans regi och här pågår det en mängd olika aktiviteter särskilt riktad till de yngre.

2011 flyttade den dåvarande kyrkoherden i Fryksände från sin tjänstebostad sedan 21 år tillbaka och blev då den siste kyrkoherden att faktiskt vara boende i den gamla prostgården. När Johan Bonander tillträdde som kyrkoherde 2014 fick han i uppdrag att sälja byggnaden. Istället övertygade han kyrkorådet att pastoratet skulle söka främjandemedel för att i Prostgården bedriva ett projekt för barn och unga. Ansökan föll väl ut och kom att bekosta att en diakon projektanställdes som sedan arbetade med barn och unga under tre år. Olika former av verksamhet startades upp: sommarkul, vinterkul, veckoträffar och ett nära samarbete med inte minst skolhälsovården. Några som kom att uppskatta denna satsning särskilt var den mycket aktiva och pigga grupp av vävare som sedan 2012 hade hittat sin hemvist i ett av de större rummen på Prostgården. De kunde nu få vara kvar med sina vävstolar på övervåningen. Där producerar de löpare, gardiner och dukar som ofta säljs till förmån för kyrkans olika hjälpinsamlingar.

2015, i samband med kriget i Syrien, kom det över 1000 asylsökande till Torsby kommun. Nu blev Prostgården viktig

i pastoratets arbete med träffpunktsverksamhet, språkträning, konvertitundervisning och i en rad olika projekt som involverade de asylsökande. Även för detta arbete fick pastoratet stora statliga bidrag som bekostade satsningarna.

Prostgården har med åren utvecklats till ett naturligt nav i pastoratets konfirmandverksamhet. Till konfirmandverksamheten finns även en livaktig verksamhet med så kallade Unga ledare och Svenska kyrkans unga.

En gång i veckan är det även öppet hus för ungdomar i åldern 15-20 år, vilket brukar vara på torsdagskvällarna. Prästen Anna-Greta Berggren Olsson berättar:

– Då lagar vi och äter mat tillsammans, pysslar, spelar pingis, pratar och bara hänger. Särskilt killarna brukar vara jätteduktiga på att laga mat faktiskt, berättar hon och skrattar. Jag blir lite som ”morsan” på Prostgård i de sammanhangen – de kallar mig faktiskt för Mamma-Greta!

De som kommer dit är av blandad kompott, allt från befintliga och före detta konfirmander, ungdomsledare till de som bara vill umgås.

– Det är så roligt med dessa mer avslappnade möten med ungdomarna, förklarar Anna-Greta. De kan komma med riktigt intressanta frågor som leder till väldigt djupa diskussioner och när jag känner att den jag pratar med är intresserad, då känner jag mig trygg – då kan jag brassa på ordentligt!

På Prostgården träffas även Alanon, en verksamhet som vänder sig till anhöriga vars familjemedlem är fast i ett missbruk och hänger ihop med AA (Anonyma alkoholister) och NA (Anonyma narkomaner) vars grupper regelbundet

träffas i Församlingshemmet. Den är även kopplad till den fredagsgudstjänst som firas en gång i månaden i Fryksände kyrka, "En stund med sinnesro," där det ges möjlighet till så kallade "delningar."

Varje onsdagskväll träffas också närstående till ungdomar som befaras ha eller har fastnat i ett drogmissbruk på Prostgården. Detta område är omgärdat av tabun men stödgruppen har nu hunnit att växa sig så stor att man överväger att dela upp den i två parallella grupper. Som samtalsledare i denna grupp finns personer med egen erfarenhet av denna fråga.

Ytterligare en stödgrupp är på gång att starta upp – denna kommer att vända sig till människor som lever i en nära relation där man blir utsatt för psykisk eller fysisk misshandel. Även detta är ett tabuerat område och mörkertalet är så stort som 96 %. (Mer information om denna satsning kommer, håll utkik.)

Anna-Greta Olsson Berggren, präst i pastoratet är som sagt en av de som tillbringar mycket av sin tid på Prostgården.

En av de verksamheter Anna Greta också är involverad i, tillsammans med Elisabeth Hed, som är alkohol- och drogterapeut på Torsby kommun, heter Reflexen och är ett samarbete mellan skolan, kyrkan och kommunen. Det riktar sig till barn i åldrarna 9-11 år där föräldrarna har problem med missbruk, psykisk ohälsa eller annat som kan göra att man som barn behöver stöd, t.ex en jobbig separation eller skilsmässa.

– Varje år är vi ute i skolorna och pratar med de olika klasserna och lämnar även informationsmaterial.

Anna-Greta berättar att grupperna består av 4-6 barn som träffas en gång i veckan efter skoltid. Tillsammans gör man "både roliga och jobbiga saker," det vill säga att man berättar om veckan som varit och leker tillsammans utifrån olika teman. Man pysslar och målar tillsammans, gör halsband och fikar.

– Det brukar vara lättare att prata när man vet att det finns någon mer som går igenom samma saker, säger Anna-Greta. Det blir en trygghetspunkt för barnen där de också känner att de kan tala fritt, utan att någon dömer. Alla människor är ju olika varandra, men man märker det ännu tydligare i en sådan här grupp.

Hon förklarar att det kan vara utmanande att leda gruppen eftersom trauma ter sig så oerhört individuellt, men att det är en förhållandevis "billig" insats, rent kostnadsmässigt, i jämförelse med vad det ger de berörda barnen. Anna-Greta

är övertygad om att chansen att få hjälpa dem såpass tidigt i livet gör en stor skillnad.

Prostgården kan även ibland – i samverkan med skolan – vara en lämplig "lokal" då så kallade hemmasittare är på väg tillbaka till skolan. Prostgården fungerar dessutom ibland som en lämplig plats för vissa umgängesärenden i samarbete med socialtjänsten.

Kyrkoherde Johan Bonander konstaterar:

– Det var klokt att vi behöll Prostgården, den har en viktig funktion i Fryksände pastorats diakonala verksamhet. För hur det än är så framgår det i vår församlingsinstruktion alltsedan 2014 att just diakonin ska genomsyra all verksamhet i pastoratet. Här utgör Prostgården en viktig resurs i detta arbete – och viktigare och viktigare blir det.

Kriser, stora som små

Text: Jers Kristin Lissel Foto: Birgitta Åberg

I den numer ganska osäkra värld vi lever i hör vi allt oftare om krisberedskap och vad vi ska göra om "krisen" kommer. Vad som åsyftas i dessa diskussioner är alltid större, mer allomfattande kriser som påverkar hela eller stora delar av samhället.

När man då från myndighetshåll och media förbereder oss för så storskaliga saker, är det samtidigt lätt att kanske glömma bort de mindre kriser som drabbar på familj- och individnivå. För att få stöd vid ett sådant tillfälle kan man vända sig till familjerådgivningen, som är en lagstadgad rättighet inom varje kommuns verksamhet.

Här i Torsby är familjerådgivningen ett samarbete mellan vår kommun, Munkfors, Hagfors och Sunne. Huvudkontoret finns i Munkfors, men en filial finns även i Torsby. Här jobbar fyra terapeuter som har specialkompetens i området, med socionomutbildning som grund. Verksamheten arbetar utifrån absolut sekretess, vilket innebär att man inte journalför något och vill man kan man även vara helt anonym hos dem.

– Till oss kommer man med olika typer av relationella bekymmer, berättar Amelie, en av de som jobbar på enheten. Man kan inte bli remitterad hit utan all kontakt sker på eget initiativ och på frivillig basis. Det kan vara allt ifrån att man behöver hjälp med kommunikationen i en komplicerad separation, till mer akuta ärenden där någon har blivit utsatt för våld eller utövad våld själv. Vi sätter alltid barnets behov i fokus.

Hon berättar att de möter människor i alla ålderskategorier, från 18 och hela vägen uppåt. Oftast har de möten med berörda föräldrar, men ibland kan också barnet följa med på något möte. Detta sker då främst på barnets egen begäran och då med lite äldre barn. Något som är unikt för verksamheten är att de träffar den som söker hjälp så länge som krävs, det finns inget direkt tak på antal möten för varje fall. Ibland händer det dock att de hänvisar vidare till andra om de känner att en bredare kompetens krävs vid vissa situationer.

De flesta som kommer till dem är småbarnsföräldrar i 30-årsåldern.

– Vårt främsta uppdrag är att hjälpa till med kommunikation på olika nivåer, fortsätter hon. För de som vill fortsätta att leva tillsammans kan vi stötta med hur man kommunicerar på bästa sätt, hur vi lyssnar på varandra och hur vi pratar med andra människor. För att bygga en hållbar relation behöver man visa varandra respekt, kunna visa sig sårbar och se varandras olika behov. Sen är det ju självklart att allting

blir lättare om man har samma grundläggande värderingar och långsiktiga mål i livet. Vi lägger dock ingen värdering i en separation, ibland är det nödvändigt och det absolut bästa för barnens skull.

När separationen är ett faktum kan familjerådgivningen alltjämt vara ett fortsatt stöd. Framför allt hur man ska kommunicera i en sådan situation, där det i många fall kan bli ganska laddat, utan att detta sker på barnens bekostnad och att de hamnar i kläm. Samarbetssamtal som socialtjänsten tillhandahåller finns som hjälp om föräldrar har svårt att samarbeta kring barnen efter separationen.

– Det är oftast inte separationen i sig som är jobbig för barnen, utan bråket som sker på grund av den, förklarar Amelie. Det är även på grund av det som barnet i sin tur till exempel kan få obefogade skuldskänslor där de tror att det på något sätt är deras fel att mamma och pappa nu separerat. Därför är det så oerhört viktigt att hålla bråkandet och den mer smutskastande dialogen borta från barnens öron.

Familjerådgivningen möter föräldrar som upplever att de har svårt att kommunicera med sitt barn, t.ex. när de kommer upp i tonåren. Tonårstiden är en period i livet där det händer mycket, både kroppsligt, hormonellt och på det sociala planet och då kan det inte alltid vara helt lätt som förälder att veta hur man ska hantera det.

– Bekräftelse är jätteviktigt, det är så lätt att fastna i att säga ”nej, sluta, lägg av med det där” och så vidare, men vi får inte glömma bort att bekräfta våra tonåringar, berätta för dem när något blev bra, berömma när det är befogat. En tumregel kan vara fem gånger så mycket bekräftelse i förhållande till en negation.

Hon fortsätter förklara att man som förälder också kan försöka lära sig av varje situation, tänka efter varför det blev en konflikt och om det går att göra på ett annat sätt i en liknande situation i framtiden.

– Jag har bara jobbat här i ett och ett halvt år, men jag tycker det är fantastiskt givande, säger Amelie. Det är stimulerande eftersom vi möter så otroligt många olika människor där ingen är den andre lik och vi måste hela tiden tänka hur vi kan hjälpa till på bästa sätt utifrån de förutsättningar vi har. Det är en utmaning, men ett oerhört viktigt arbete.

Maria Oregren, Marie Andersson, Yvonne Nicander och Amelie Stodne från Familjerådgivning- och Krismottagning Norra Värmland

"Det är okej att ändra sig!" Konfirmation på "äldre" dar

Text och foto: Jers Kristin Lissel

Man är i normala fall 14 eller 15 år gammal när man konfirmerar sig. Konfirmationsstatistiken är ovanligt hög i Fryksände, närmare 80 % av ungdomar i konfirmationsför ålder väljer att bekräfta sin tro genom någon av de olika utbildningar man kan välja.

Men hur gör man egentligen om man när man var 14 tog beslutet att inte konfirmera sig och sen efter några år kommer fram till att man faktiskt vill göra det ändå? Kan man konfirmera sig senare också? Svaret är ja och under högmässan den 6 april var det tre "äldre" ungdomar som gjorde precis det.

– Från början trodde jag absolut inte på Gud och därför ville jag inte heller konfirmera mig, berättar 18-årige Leonard.

Men sen började jag umgås med några som brukade gå på öppet hus i Prostgården och efter ett tag hängde jag med. Jag märkte att jag inte var helt emot tanken på en Gud då, men inte direkt övertygad. Sen var jag ute i naturen en dag och då bara slog det mig att det är så det måste vara, det finns en Gud! Att jag nu konfirmerar mig är en bekräftelse på det.

De tre konfirmanderna hade själva valt att konfirmationen skulle ske under en vanlig högmässa i kyrkan istället för vid

en privat ceremoni där bara de och deras närmaste var med. De hade också skrivit en gemensam förbön som de turades om att läsa.

– Det är roligt att det är lite högtidligt, förklarar de.

För William, som är 16 och går i nian, var dagen extra speciell, eftersom han innan han konfirmerades med de andra två även döptes.

– Jag började också följa med kompisar till Prostgården och efter ett tag kände jag att jag ville konfirmera mig jag med, berättar han.

17-åriga Thea berättar att hon förra året var ung ledare för det årets konfirmander och att hon då börjat överväga att konfirmera sig. När hon sedan fick möjligheten valde hon att ta den.

Pastoratet annonserade att man skulle ha en grupp för äldre konfirmander under förra hösten och kring första advent hade man första träffen. Det har inte alltid varit helt lätt för alla att samlas samtidigt, Thea till exempel bor nu i Karlstad och går gymnasiet där, men ville ändå konfirmera sig på hemmaplan.

Konfirmanderna var involverade i hela gudstjänsten, de tågade in tillsammans till tonerna av Stad i ljus, de läste vissa av dagens bibeltexter och de läste upp upp förbönen som de själva hade förberett och skrivit tillsammans. Under predikan ledd av präst Karin Jansson hölls en dialog mellan

henne och konfirmanderna där hon frågade hon dem hur de skulle göra om de skulle göra reklam för tro. De svarade:

– Det ger en något att leva för!

– Man finns här av en anledning och är här för att göra sitt "jobb."

– Gud visar sig för oss på många olika sätt.

– Gud söker människan, det är inte bara människan som söker Gud!

– Det är okej att ändra sig!

Sommarens gudstjänster

FRYKSÄNDE

Torsd. 29 maj kl. 11.00

FRILUFTSGUDSTJÄNST "Hör göken" på Gräsberget. Medtag kaffekorg och gärna instrument. För info. eller behov av skjuts ring Karin 070-280 71 94

Sönd. 1 juni kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Johan Bonander, Kjell-Arne Öman
Avtackning av Hans Öberg

kl. 18.00 KONSERT med Gospelkören Solister och kompgrupp. Ledare: Halle

Onsd. 4 juni kl. 08.15

MORGONMÄSSA i Siris kapell
Johan Bonander, Berit Johansson

Sönd. 8 juni kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Anna-Greta O Berggren, Kjell-Arne Öman

Månd. 9 juni kl. 18.00

FREDSMÄSSA En bön för freden
Vi sjunger Taizesånger tillsammans med pastoratets körer. Johan Bonander, Urban Karlsson

Sönd. 15 juni kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Anna-Greta O Berggren, Urban Karlsson

Fred. 20 juni kl. 22.00

MUSIK I MIDSOMMARKVÄLL
med Anders Stävarby
Präst: Anna-Greta O Berggren

Lörd. 21 juni kl. 11.00

EKUMENISK FRILUFTSGUDSTJÄNST
med Torsby Brass på hembygdsgården Kollsberg. Stipendieutdelning
Johan Bonander

Sönd. 22 juni kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Per Schmidt, Anna Florin Schmidt

Lörd. 28 juni kl. 18.00

STOR KONSERT med Karlstads stiftkör
Johan Bonander, Urban Karlsson

Sönd. 29 juni kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Johan Bonander, Urban Karlsson,
Jannis Traulsen

Sönd. 6 juli kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Johan Bonander, Drew Baldwin,
Frida Clewemar

Onsd. 9 juli kl. 12.00

LUNCHMUSIK Halle & Jannike

Torsd. 10 juli kl. 19.00

KYRKOGRÄDSVANDRING
med Håkan Larsson. Samling vid församlingshemmets entré

Sönd. 13 juli kl. 11.00

GUDSTJÄNST

Drew Baldwin, Halle Halvarsson
Fryksände spelanslag
Efter högmässan guidad visning
av kyrkan med Håkan Larsson

Onsd. 16 juli kl. 12.00

LUNCHMUSIK Halle

Sönd. 20 juli kl. 11.00

GUDSTJÄNST

Drew Baldwin, Halle Halvarsson

Onsd. 23 juli kl. 12.00

LUNCHMUSIK Ida Åkesdotter & Halle

Sönd. 27 juli kl. 11.00

GUDSTJÄNST

Drew Baldwin, Halle Halvarsson

Onsd. 30 juli kl. 12.00

LUNCHMUSIK Anna-Lena & Halle

Sönd. 3 augusti kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Anna-Greta O Berggren, Halle Halvarsson

Torsd. 7 augusti kl. 19.00

POESI & MUSIK på Gräsberget
Drew Baldwin, Urban Karlsson,
Kristin Lissel

Sönd. 10 augusti kl. 11.00

GUDSTJÄNST

Drew Baldwin, Urban Karlsson

Torsd. 14 augusti kl. 19.00

PIANOAFTON med Bernt Wilhelmsson
Drew Baldwin, Urban Karlsson

Sönd. 17 augusti kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Karin Jansson, Urban Karlsson

Sönd. 24 augusti kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Anna-Greta O Berggren,
Anna Florin Schmidt

Sönd. 31 augusti kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Ingemar Hansson, Berit Johansson

Onsd. 3 september kl. 08.15

MORGONMÄSSA i Siris kapell
Johan Bonander, Urban Karlsson

LEKVATTNET

Torsd. 29 maj kl. 15.00

GUDSTJÄNST Lekvattnets missionshus
Anna-Greta O Berggren, sång o musik
Miriam och Ann-Christin Walfridsson
Christer Haglund håller tal
Präst: Anna-Greta Olsson Berggren

Sönd. 1 juni kl. 15.00

MÄSSA

Johan Bonander, Kjell-Arne Öman

Sönd. 22 juni kl. 18.00

MUSIKGUDSTJÄNST

med Styffe med vänner
Präst: Anna-Greta O Berggren

Sönd. 13 juli kl. 15.00

GUDSTJÄNST

Drew Baldwin, Halle Halvarsson

Torsd. 24 juli kl. 19.00

DIKT & TON I FINNSKOGEN Öppen scen
Karin Jansson, Halle Halvarsson

Sönd. 3 augusti kl. 15.00

MÄSSA

Anna-Greta O Berggren,
Halle Halvarsson

Sönd. 24 augusti kl. 15.00

MOPED & TRAKTORGUDSTJÄNST
på Gurusåtra. Kortege från både
Östmarks och Lekvattnets
församlingshem kl. 14.00
Präst: Anna-Greta O Berggren
Musik: Halle Halvarsson med vänner

Torsd. 28 augusti kl. 19.00

EKUMENISK SÄNGGUDSTJÄNST
Kristen country med Göran Isaksson,
Halle Halvarsson & Johan Haglund
Drew Baldwin. I samarbete med
Lekvattnets missionsförsamling

VITSAND

Sönd. 8 juni kl. 15.00

MÄSSA

Anna-Greta O Berggren, Kjell-Arne Öman

Lörd. 21 juni kl. 14.00

FRILUFTSGUDSTJÄNST

på Vitsands hembygdsgård
Johan Bonander, Berit Johansson
Medtag egen kaffekorg

Sönd. 29 juni kl. 15.00

GUDSTJÄNST

Johan Bonander, Urban Karlsson,
Jannis Traulsen

Sönd. 20 juli kl. 15.00

DANSBANDSGUDSTJÄNST
med Fredrik "Frippe" Myrer
Drew Baldwin, Halle Halvarsson

Sönd. 10 augusti kl. 15.00

MUSIKGUDSTJÄNST
Drew Baldwin, Urban Karlsson

Torsd. 21 augusti kl. 19.00

ELVIS-KVÄLL Med Halle med vänner

ÖSTMARK

Sönd. 15 juni kl. 15.00

MÄSSA med konfirmandjubileum
Anna-Greta O Berggren, Urban Karlsson

Sönd. 6 juli kl. 15.00

MÄSSA
Johan Bonander, Drew Baldwin,
Frida Clewemar

Lörd. 12 juli kl. 18.00

KVÄLLSKONSERT med Hebbe Sisters
& Duo sentire. Drew Baldwin. I samar-
bete med Östmarks hembygdsförening

Onsd. 16 juli kl. 18.00

KYRKOGRÅDSVANDRING
med Roger Ericsson

Sönd. 20 juli kl. 18.00

MUSIKGUDSTJÄNST
Per-Thomas Eriksson med lokala fiol-
spelare. Roger Ericsson, Halle Halvarsson

Sönd. 27 juli kl. 15.00

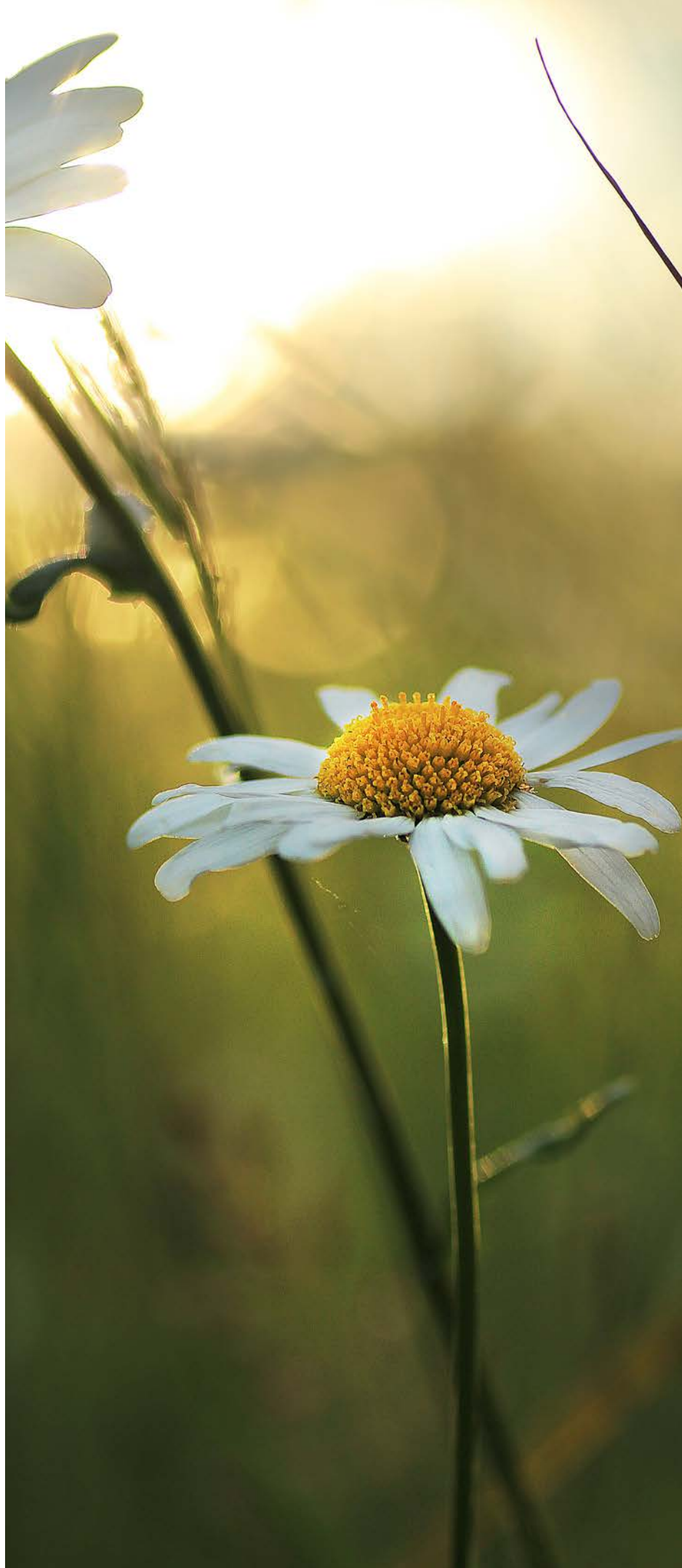
GUDSTJÄNST
Drew Baldwin, Halle Halvarsson

Sönd. 17 augusti kl. 15.00

MÄSSA
Karin Jansson, Urban Karlsson

Sönd. 24 augusti kl. 15.00

MOPED & TRAKTORGUDSTJÄNST
på Gurusätra. Kortege från både
Östmarks och Lekvattnets
församlingshem kl. 14.00
Präst: Anna-Greta O Berggren
Musik: Halle Halvarsson med vänner

Bibbi Bergström, Petra Över och Pernilla Haglund

Demensfest

Text och foto: Anna-Greta O Berggren

Den 15 april var det utställningar/seminarier i Missionskyrkan omkring demens. Allt ifrån Röda Korset, region Värmland, Torsby kommun, olika servicehus och äldreboenden var representerade.

Jag fanns med på ett hörn och för de som ville lyssna berättade jag om minnesträning.

Kl. 10.00 var det ett fint samtal som områdeschef Pernilla Haglund höll i. Det var fredagsgruppen från "Liljan" som delade med sig av sina upplevelser och erfarenheter hur livet har förändrats efter de fått demens. Ett väldigt naket och fint samtal som var värdefullt och gott att höra på. Direkt efter

fanns det fika som Röda Korset ordnat med. Då blev det fortsatt samtal runt kaffeborden och vi fick skratta tillsammans och njuta av gott kaffebröd.

Det var tydligt att det behövs information och kunskap om var man kan vända sig för både de som drabbats av demens och deras anhöriga. Ett bra och värdefullt initiativ av ansvariga!

Minnesträning

Text och foto: Anna-Greta O Berggren

Under det senaste året har jag varit på Lövenstrand och Valbergsgården och haft minnesträning.

En gång i månaden träffar jag en grupp på Liljan Lövenstrand. Det är en dagverksamhet som gör att de får träffa andra och göra saker som att laga mat, baka, ut och gå och andra fysiska aktiviteter. Vid de tillfällena jag träffar gruppen på tisdagar har jag med mig gamla saker som kan påminna om livet på landet, men också ge aha-upplevelser och igenkänning från då de var barn eller även i vuxen ålder. I mina gömmor har jag också roliga hattar och kläder från förr som de känner igen. Deras minnen väcks till liv och det blir många skratt och goda samtal.

Jag har även visat bilder från Tanzania när vi var på safari och det har varit mycket uppskattat. Bilder på djur är alltid väldigt tacksamt att visa.

Gruppen på Valbergsgården är lite större och vänder sig till alla som bor där. I början var vi i ett tv-rum, men har fått flytta till aulan eftersom det blev för trångt. Det är en väldig armada med rullatorer vid dessa samlingar!

Där är upplägget lite annorlunda och har använt mig av frågesport om allt möjligt. Jag har också haft med mig en gammal jordglob och då har vi pratat om hur världen har förändrats. Så då landar vi i geografi och det är bra övning för hjärnan.

Men jag har delvis haft samma upplägg som på Lövenstrand med gamla saker och kläder. Saker är bra för det blir konkret och sätter igång minnen som många gånger varit bortglömt. Gruppen på Valbergsgården har också fått se bilderna från Tanzania.

Vi avslutar alltid med fika och det är väldigt viktigt på bägge ställena. Gemenskap är A och O!

100 år

För första gången i mannaminne har en Vitsanning blivit 100 år!

Anna-Greta Olsson fyllde 100 år den 25 april denna aktningssvärda födelsedag, vilket resulterade i det traditionella gratulationstelegrammet från kungaparet men också i en mycket välbesökt mottagning i Vitsands PRO-lokal. Bland gratulanterna fanns Vitsands församling/Fryksände pastorat.

Anna-Greta berättade att hon levt sitt liv i Vitsand, och trivts väldigt gott med det, hon jobbade många år på Brockenstrands åldringsboende och det var år som känts som värdefulla.

Familjen fanns i Vitsand, men också i Göteborg, vilket gav anledning till många resor dit. Glädjeämne var också flertal resor till Kanarieöarna med maken Bengt.

Från sin uppväxt berättar Anna-Greta att hon minns den med glädje, alldeles särskilt när hon i tonåren vann ett skidlopp över 5 km som gick i Torsby.

Hon återkommer mer än gärna till sin konfirmationstid då hon gick till prästgården och kyrkoherden Einar Branzell för "fika" med kamraterna och höra om allt som utspelade sig i Jerusalem och för Jesus. Så år 1939 blev Anna-Greta självklart konfirmerad!

Undertecknad är tillsammans med Anna-Gretas familj imponerade över hennes klarhet och goda minne, och vi ser alla fram mot hennes 101-årsdag!

Per Schmidt, fd präst i Vitsands församling

Foto: Anna-Karin Jönsson

Jordgubbskladdkaka

En smarrigt god jordgubbskladdkaka, ca 10 bitar.

INGREDIENSER

150 g smör
2 dl socker
1 nypa salt
1 msk vaniljsocker
3 ägg
2 ½ dl vetemjöl
ca 250 g jordgubbar, färska eller frysta
florsocker

Gör så här:

Sätt ugnen på 180 grader. Smält smöret i en kast-rull. Och låt det sedan svalna något. Tillsätt resten av ingredienserna i kastrullen och rör till en slät smet. Häll smeten i en smord bröad form med lös-tagbar kant, ca 23 cm i diameter. (Använd mandel-spån till formen, men kokos funkalar också.) Dela jordgubbarna på mitten och lägg ut dem över hela smeten. Grädda kakan mitt i ugnen i 25-35 min. beroende på hur kladdig du vill ha den. Låt kakan svalna och pudra med florsocker. Servera gärna med lättvispad grädde eller vaniljglass.

Foto: Anna-Karin Jönsson

Lakritssnitt och kardemummasnitt

Sommaren är här och vad passar väl bättre än något gott till eftermiddagsfikat. Här kommer två tips på småkakor att baka!

INGREDIENSER

220 g smör
4 msk sirap
5 dl vetemjöl
2 dl strösocker
1 ½ tsk bakpulver
1 msk vaniljsocker
200 g choklad med Lakrits

Gör så här:

Sätt ugnen på 200 grader. Rör ihop socker och rumsvarmt smör och arbeta i sirapen. Blanda de torra ingredienserna för sig och rör sedan ner i smörblandningen. Arbeta ihop till en smidig deg. Och nu kan du baka in den hackade chokladen. Dela degen i tre bitar och forma dem till längder. Lagg längderna på en bakplåtsklädd plåt och platta till dem lite. Grädda i mitten av ugnen ca 8-10 minuter tills kakorna är gyllenbruna. Låt längderna svalna några minuter innan du skär upp kakorna.

INGREDIENSER

100 g smör, rumsvarmt
1dl strösocker
1 ½ msk ljus sirap
1 citron, rivet skal av ½ -1
1 tsk stött kardemumma
2 ½ dl vetemjöl
1 tsk bakpulver
Garnera med lite stött kardemumma och pärlsocker

Gör så här:

Sätt ugnen på 175 grader. Rör sedan samman smör, socker, sirap, citronskal och kardemumma. Blanda mjöl och bakpulver. Rör samman allt till en deg. Dela degen i tre bitar och forma till längder. Lagg dem på en plåt med bakplåtspapper. Platta till dem lite lätt. Strö på kardemumma och pärlsocker på längderna. Grädda i mitten av ugnen ca 10-12 min. Skär i sneda bitar medan längderna fortfarande är varma.

Lycka till med dina småkakor!

KYRKOGÅRDS- VANDRING

Vitsands kyrkogård
Onsdag 30 juli kl. 17.30

Samling vid kyrkan
Vi minns och berättar tillsammans!
Lars Olsson medverkar.
Info: präst-Karin 070-280 71 94

KYRKOGÅRDS- VANDRING

Fryksände kyrkogård
Torsdag 10 juli kl. 19.00

Samling vid församlingshemmets entré
Håkan Larsson guidar oss på kyrkogården

KYRKOGÅRDS- VANDRING

vid Lekvattnets kyrka
Tisdag 27 maj kl. 18

Vi börjar med kaffe i församlingshemmet kl. 17
Alla hjärtligt välkomna!
hälsar präst-Karin 070-280 71 94

Sommarens Lunchmusik

Fryksände kyrka

Onsdag 9 juli kl. 12.00
Sång & musik: Halle & Jannike

Onsdag 16 juli kl. 12.00
Sång & musik: Halle

Onsdag 23 juli kl. 12.00
Sång: Ida Åkesdotter Piano: Halle

Onsdag 30 juli kl. 12.00
Sång: Anna-Lena Piano: Halle

Varmt välkomna!

Välkommen till
ELVIS-KVÄLL!

**Halle med vänner
sjunger och spelar
Elvislåtar**

**Vitsands kyrka
Torsdag 21 augusti
kl. 19.00**

MUSIK- GUDSTJÄNST

**med Torleif Styffe
med vänner**

Präst: Anna--Greta O Berggren

**Lekvattnets kyrka
Sönd. 22 juni kl. 18.00**

Varmt välkomna!

En bön för freden

FREDSMÄSSA

**Vi sjunger Taizesånger
tillsammans med
pastoratets körer**

Johan Bonander, Urban Karlsson

Efter mässan fest för frivilliga i församlingshemmet

**Fryksände kyrka
9 juni kl. 18.00**

Fest för frivilliga Måndagen den 9 juni

**Vi startar kl 18.00 med fredsmässa i Fryksände kyrka
därefter fest i församlingshemmet ca. kl. 19.00**

Om du är med i våra körer, verksamheter, grupper, syföreningar eller väver på prostgården, kanske du bakar, kokar soppa, ordnar med dukning och kyrkkaffe eller ber förbön, är kyrkvärd eller gör någon annan frivillig insats i pastoratet är du välkommen!

Vi bjuder på enklare mat, kaffe samt underhållning!

**Svenska
kyrkan**

Anmäl dig till expeditionen senast den 2 juni på mail
fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se alt. tel. 0560-272 00.
(Ange ev. specialkost vid anmälan.)

Poesi & musik på Gräsberget

**med Drew Baldwin, Kristin Lissel
och Urban Karlsson**

Torsd. 7 augusti kl. 19.00

*Fantasifulla tongångar
i sensommarkvällen*

**Pianoafton med
Bernt Wilhelmsson**

Musik av bl a. Stenhammar, Debussy, Chopin,
Ellington och Mozart

**Fryksände kyrka
Torsdag 14 augusti kl. 19.00**

**Dikt & Ton
i Finnskogen**

Öppen scen

**Lekvattnets kyrka
Torsdag 24 juli kl. 19.00**

För medverkan/info, kontakta
Karin tel. 070-280 71 94

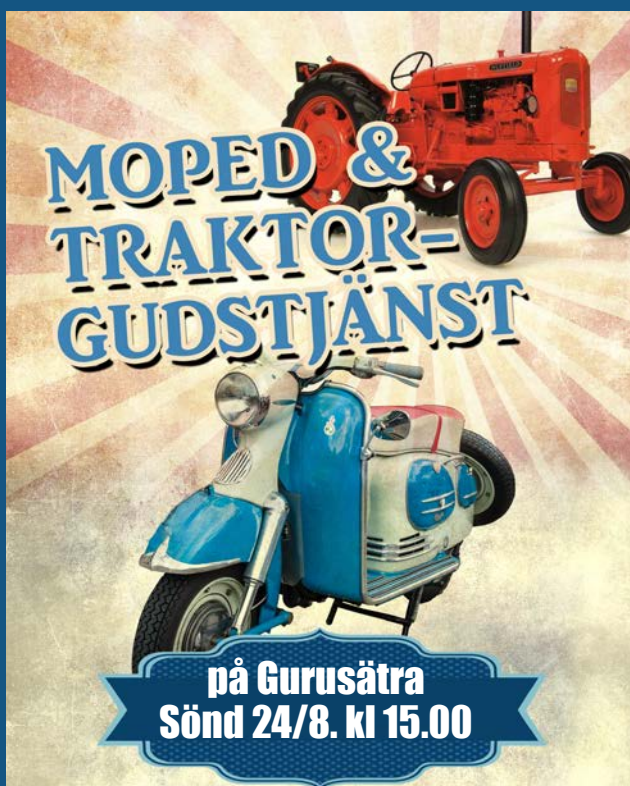
Karin Jansson & Halle Halvarsson

Hör göken!
**Friluftsgudstjänst
på Gräsberget**

(skyltat från Gräsmarksvägen)

**Kristi himmelfärdsdag
Torsdag 29 maj kl. 11.00**

Medtag egen kaffekorg och gärna instrument!
För info eller vid behov av skjuts:
ring präst-Karin 070-280 71 94.

**MOPED &
TRAKTOR-
GUDSTJÄNST**

**på Gurusätra
Sönd 24/8. kl 15.00**

**Kortege från både Östmarks och
Lekvattnets församlingshem kl. 14.00**

Vi bjuder på korv och fika!

**Präst: Anna-Greta O Berggren
Sång & musik: Johan, Halle & Pia**

Varmt välkomna!

Midsommar- nattskonsert

med Anders Stävarby

Fryksände kyrka

Midsommarafon kl. 22.00

Freden 80 år

Svenska
kyrkan

KONSERT

FRÅN SWING TILL CHOPIN

THE HEBBE SISTERS & DUO SENTIRE

Träffsäker sång, härlig energi och ett piano-
och cellospel som berör!

I samarbete med Östmarks Hembygdsgrupp

Lördagen den 12 juli kl. 18.00
Östmarks kyrka

Konsert med GOSPELKÖREN

solister & kompgrupp

Fryksände kyrka
Söndag 1 juni
kl. 18.00

Musiker & körledare: **Halle Halvarsson**

Välkommen!

KRISTEN COUNTRY
med

**Göran Isaksson,
Halle Halvarsson &
Johan Haglund**

Lekvattnets kyrka
Torsdag 28 augusti kl. 19

Drew Baldwin

I samarbete med Lekvattnets missionsförsamling

Studier i kristen anda

Text och foto: Jers Kristin Lissel

I vårt trygga, sekulariserade Sverige idag är det mycket som man lätt tar förgivet: vår välfärds- och tillitskultur, med allt vad det innebär, vår vilja att ta hand om de svagare i samhället, vår tilltro till vår nästa. Saker som för de flesta av oss sitter så djupt rotade i ryggmärken att vi knappt ens märker eller tänker på dem.

Men var kommer denna kultur ifrån? Hur har den utvecklats i det samhälle vi lever i idag? Hur mycket av det vilar på kristendomens axlar? Dessa frågor är några som Ann Sundén Cullberg har ställt sig vilket i sin tur ledde till att hon fann boken Sveriges kristna arv av Kjell O. Lejon och startade en bokcirkel kring ämnet.

– Vi började den 5 mars och har precis haft vår andra träff, berättar hon. Vi träffas ungefär var tredje vecka, vilket ger oss lagom med tid att hinna läsa det vi ska emellan. Studiematerialet är uppdelat för åtta träffar. Vi har lagt upp det så att en ska leda diskussionen och en ska stå för fika och sen roterar vi det. Det finns frågor som hör till varje del av boken, men man behöver inte diskutera bara dem – det vi läser väcker ju olika saker i var och en av oss, vilket ju också är roligt och skapar ytterligare möjlighet för eftertanke.

Hon förklarar att författarens mål är att vi ska bli mer medvetna om hur kristendomen påverkat både Sverige som helhet, men att också kunna ta det ner på makronivå och se det i vårt närområde, att hela samhällets uppbyggnad vilar på seder och traditioner som kommer från Jesus budskap. Förhoppningen är att det gradvis ska bli fler och fler studiecirklar som utgår från boken och dess studiematerial.

– Jag berättade om bokcirkeln för en väninna i Karlstad när jag pratade med henne i telefon för ett tag sedan och nästa gång vi talades vid hade hon gått och startat en egen grupp där – är inte det fantastiskt!

De är åtta stycken i Anns grupp och hon har dragit ihop den utifrån vänner och bekanta. De har alla en ganska bred variation av åsikter och infallsvinklar eftersom de även har olika bakgrund och utbildning. Hon tycker att cirkeln ger upphov till nya tankar och öppnar ögonen för vad som finns i samhället.

– Det finns så många sökande idag, men varför krångla till det egentligen när det redan finns något riktigt bra att tro på och luta sig mot? säger Ann. Det känns tryggt och samtidigt underbart på något sätt när man inser att kristendomen funnits i så många hundra år och att det är tack vare den som vi idag även har demokrati!

För den som vill fördjupa sig på annat sätt, det vill säga på ett mer traditionellt sätt, finns även möjligheten att diskutera veckans bibelverser tillsammans i grupp varje tisdagskväll i församlingshemmet.

Bibeln är inte alltid helt uppenbar i sin mening och betydelse och även texterna i den kan väcka funderingar, bryderier och eftertanke. Dessa bibel- och förbönsvällar leds av en av pastoratets teologer på ett roterande schema och ingen diskussion är för märklig, ingen fråga för dum. Här får man möjligheten att vädra sina tankar med andra, få svar på sina frågor och umgås med ett drygt tiotal andra i en kristen gemenskap.

Döpta

15/2	Sam Lindgren
15/2	Nellie Nordqvist
3/1	Leona Nummelin Eriksson
3/1	Elvira Hedegren
15/3	Olle Hedelin
5/4	Maja Sandin
5/4	Elsa Johannesson
12/4	Tora Björn
12/4	Milian Magnor Holm
26/4	Otto Boåsen
26/4	Alice Westerberg
26/4	Ivar Frykholm
3/5	Ruth Ludvigsson Evnert
3/5	Stella Kareliusson
3/5	Sigrid Impola

Vigda

5/4 Hanna Westerberg och Rasmus Sandin

Avlidna

14/1	Lena Cardmark
2/2	Stig-Ove Nilsson
5/2	Gunhild Jakobsson
6/2	Kjell Nilsson
6/2	Bror Halvarsson
7/2	Irene Axelsson
8/2	Ester Brunzell
13/2	Karl Dicksson
18/2	Berit Johanson
18/2	Lena Rattfeldt
20/2	Per Gustafsson
21/2	Kjell Olsson
22/2	Sven Nilsson
7/3	Janne Abelsson
12/3	Inga-Lill Mellembråten
13/3	Inga-Britt Johansson
13/3	Håkan Martinsson
13/3	Inga-Lill Olsson
18/3	Göran Oskarsson
19/3	Ivar Gund
24/3	Lena Jakobsson
29/3	Maud Fryklund
3/4	Rune Larsson
4/4	Erik Kullberg
8/4	Knut Oskarsson
12/4	Evy Hellqvist
17/4	Susanne Westberg
18/4	Kjell Birgersson
24/4	Maj-Britt "Britta" Olsson
28/4	Anita Eriksson
29/4	Rolf Henriksson

**Svenska
kyrkan**

PASTORSEXPEDITION 0560-272 00

Besöksadress: Kyrkogatan 26

Postadress: Box 52, 685 22 Torsby

E-post: fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/fryksande

Sommaröppet: mån-tors 10-12

KYRKÖHERDE

Johan Bonander 272 01

Tjänstebostad, Östmarks prästgård 200 13

KOMMINISTRAR

Karin Jansson 272 02, 070-280 71 94

Anna-Greta Olsson Berggren 272 22

FÖRSAMLINGSASSISTENT/TJÄNSTEBITRÄDE

Drew Baldwin 272 06

DIAKONER

Eva Bonander 272 09

Karin Lövestam-Öberg 272 08

PEDAGOGER

Hans Öberg, församlingspedagog 272 18

Leonard Lind, assistent 272 20

MUSIKER

Urban Karlsson 272 10

Mia Stenmark 272 11

Anders Halle Halvarsson 272 12

Frida Clewemar 275 32

INFORMATÖR

Birgitta Åberg 272 04

KYRKOFÖRVALTNING

Elisabeth Johnsson, kyrkokamrer 272 14

Marie Nilsson, kyrkokamrersassistent 272 03

KYRKOGÅRDSFÖRVALTNING

Lars Wikström, kyrkogårdschef 272 07

Lars Olsson, vice kyrkogårdschef 272 25

Fryksände, Lars Wikström 272 07

Lekvattnet, Lars Olsson 272 25

Vitsand, Roland Nilsson 272 23

Östmark, Stig Norman 272 24

KYRKVAKTMÄSTARE

Lisbeth Kanth 272 13

Jörgen Klockars 272 19

FRYKSÄNDE FÖRSAMLINGSCHEM

Anna-Lena Yderstig, kyrkoskrivare 272 28

Anna-Karin Jönsson, församlingsvärdinna 272 15

Annamaj Carlsson, lokalvärdare 272 26

Marita Bergström, administration 272 27

BLOMSTERFONDER

Fryksände, pastorsexpeditionen 272 00

eller via hemsidan www.svenskakyrkan.se/fryksande

Lekvattnet, Anders Nilsson 500 28, 070-670 97 20

Vitsand, pastorsexpeditionen 272 00

Östmark, Maj-Lis Haglund 210 09

KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE

Fryksände pastorat, Roger Ericsson 070-693 62 68

FÖRSAMLINGSRÅDETS ORDFÖRANDE

Fryksände, Torbjörn Jansson 070-561 97 76

Lekvattnet, Inga-Britt Keck Karlsson 079-040 98 29

Vitsand, Thore Jonsson 070-511 84 38

Östmark, Ingela Högfeldt 070-520 38 87

**Rösta för en
ljusare framtid**

Gemenskap, hopp eller tröst i livets svåra stunder. Vad du än röstar för, påverkar det Svenska kyrkans arbete och gör stor skillnad i människors liv.

**Rösta i kyrkovalet
8–21 sept!**

svenskakyrkan.se/kyrkoval

